

INHOUD

1	Inleiding	15
2	Een criminologisch-penologische blik op vreemdelingendetentie	29
2.1	Ontstaan en ontwikkeling van het West-Europese vreemdelingenbeleid	30
2.2	Onderzoek naar vreemdelingendetentie	37
2.2.1	Theoretische verkenningen	37
2.2.2	Empirische verdiepingen	39
2.2.3	Onbeantwoorde vragen	43
2.3	Conclusie	47
3	Methodologie	49
3.1	Kritisch realisme	50
3.2	Bestudeerde detentiecentra	55
3.2.1	Selectie	55
3.2.2	Korte beschrijving van de detentiecentra	63
3.3	Uitvoering van het onderzoek	69
3.3.1	Observaties en informele gesprekken	70
3.3.2	Semigestructureerde interviews	77
4	Van officiële doelstellingen naar organisatiestructuren, werkingsprincipes en functieomschrijvingen	85
4.1	Verschillen in organisatiestructuren	86
4.1.1	Organisatorische segregatie in Nederland	87
4.1.2	Organisatorische segmentering en hybridisering in België	89
4.2	Humanisering van werkingsprocessen	91
4.3	Verschillen in officiële functie- en rolomschrijvingen	94
4.3.1	Terugkeerfunctionarissen	95
4.3.2	Veiligheidspersoneel	99
4.3.3	Opvoeders en activiteitenbegeleiders	101

4.4	Conclusie	102
5	Rolopvattingen en -invullingen van terugkeerfunctionarissen	105
5.1	Sociaal assistenten en het werken aan terugkeer	107
5.1.1	Van steunverlener naar betrouwbare informatieverstrekker	108
5.1.2	Van terugkeerfunctionaris naar betrouwbare informatieverstrekker	111
5.2	Regievoerders en het werken aan terugkeer	118
5.2.1	De rol van terugkeerfunctionaris	118
5.2.2	Mogelijkheden van terugkeerondersteuning	122
5.2.3	De trage ontwikkeling van een homogene organisatiecultuur	124
5.3	Het voorzien in een humaan en ordelijk leefklimaat	127
5.4	Conclusie	131
6	Rolopvattingen en -invullingen van veiligheidspersoneel en opvoeders/activiteitenbegeleiders	135
6.1	Nood aan legitimeringswerk?	136
6.1.1	Legitimiteitsvragen over het gedwongen terugkeerbeleid	136
6.1.2	Legitimering van praktijken van ordehandhaving	142
6.2	Dilemma's van ordehandhaving	143
6.2.1	Afstand versus nabijheid	146
6.2.2	Consistentie versus flexibiliteit	156
6.3	Roluitoefening van opvoeders en activiteitenbegeleiders	160
6.3.1	Activiteitenbegeleiders als 'managers' van de activiteiten	161
6.3.2	Opvoeders als veelzijdige actoren	163
6.4	Het werken aan terugkeer	166
6.5	Conclusie	169
7	Hoe denken opgesloten personen over de legitimiteit van het toelatings- en terugkeerbeleid?	171
7.1	Legitimiteitsopvattingen over grenstoezicht en grensdetentie	173
7.1.1	Grenstoezicht en de weigering van de toegang tot het Schengengebied	173
7.1.2	De specifieke populatie in het transitcentrum Caricole	175
7.1.3	Legitimiteitsopvattingen in het transitcentrum Caricole	178
7.2	Legitimiteitsopvattingen over het terugkeerbeleid	182
7.2.1	Het terugkeerbesluit en de gedwongen verwijdering	182

7.2.2	De intrekking van verblijfsrecht	189
7.2.3	De opsluiting	193
7.2.4	Het inreisverbod	198
7.3	Legitimiteitsopvattingen over de terugkeerfunctionarissen	202
7.3.1	Sociaal assistenten	202
7.3.2	Regievoerders	204
7.4	Conclusie	207
8	De invloed van leefklimaatfactoren op detentiebeleving	211
8.1	De relevantie van leefklimaatfactoren bestuderen: een methodologische uitdaging	214
8.2	Vergelijkende analyse van het leefklimaat	217
8.2.1	Determinanten van leefklimaat	219
8.2.2	Autonomie	224
8.2.3	Veiligheid	226
8.2.4	Contacten binnen de inrichting	228
8.2.5	Contacten met de buitenwereld	233
8.2.6	Zinvolle dagbesteding	236
8.2.7	Welbevinden	239
8.3	Conclusie	244
9	Verzetsvormen van opgesloten personen	251
9.1	Verzet tegen de duur en/of uitkomst van de opsluiting	252
9.1.1	Druk uitoefenen om te kunnen terugkeren	255
9.1.2	Streven naar verblijfsrecht	258
9.1.3	Streven naar vrijlating	259
9.1.4	Confrontatie met een naderende gedwongen verwijdering	263
9.2	Verzet tegen regels en routines binnen het detentiecentrum	269
9.3	Omgaan met frustraties en gevoelens van hopeloosheid	272
9.4	Conclusie	277
	Conclusie	279
	Bibliografie	291
	Appendix 1 Semigestructureerde vragenlijst	309
	Appendix 2 Algemene kenmerken van de participanten	317
	Het groene gras	321